

дотримання вимог професіограм та психограм; забезпечення розвитку професійно необхідних якостей, застосування спеціальних програм психологічної підготовки тощо. Аналізована проблематика є дуже актуальною та вимагає подальшого комплексного дослідження.

1. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015. № 580-VIII. Верховна Рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 23.10.2021).

2. Про затвердження Порядку взаємодії Міністерства внутрішніх справ України з центральними органами виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України: Наказ МВС № 1250 від 25.11.2016. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1682-16#Text> (дата звернення: 23.10.2021).

3. Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю: Закон України від 21.06.2021. № 2558-III. Верховна Рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2558-14#Text> (дата звернення: 23.10.2021).

4. Концепція превентивного виховання дітей і молоді в системі освіти України : проект для обговорення / розробл. : В. М. Оржеховська, С. В. Кириленко. 23 с. URL : http://fz-09.at.ua/Vuhovna/proekt_konsepsiyi_preventivnogo_vuhovanni.doc (дата звернення: 23.10.2021).

5. Пліско Є.: Зв'язок ювенальної юстиції з сучасною соціально-педагогічною роботою із неповнолітніми правопорушниками. Молодь і ринок. 2019. № 1 (168). С. 37–43. doi: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2019.158317> (дата звернення: 23.10.2021).

6. Полудьонна Н. С., Лукашенко А. А.: Методика викладання в училищах професійної підготовки працівників міліції : метод. рек. Київ : НАВС, 2015. 56 с. (дата звернення: 23.10.2021).

Гаркуша В'ячеслав Вікторович,
доцент кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

ПОНЯТТЯ БУЛІНГУ ЯК ЯВИЩЕ В АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОМУ АСПЕКТІ

Незважаючи на те, що поняття булінг як соціальне явище з'явилося у нашому суспільстві не так давно, дитяче насильство насправді існувало завжди. Насильство серед підлітків є досить важливою проблемою сучасності. Особливість цієї проблеми полягає в тому, що часто діти, які здійснюють цькування своїх однолітків, не в повному обсязі/не до кінця усвідомлюють наслідків своїх дій та відповідальності за них. Тому на подолання цього негативного явища останнім часом спрямовані зусилля як держави, так і суспільства, зокрема, вдосконалюється законодавство, вживаються відповідні профілактичні заходи в навчальних закладах.

Зокрема, було внесено зміни до Кодексу України про адміністративні правопорушення, а саме доповнено статтею 173-4 Булінг (цькування) учасника освітнього процесу. Диспозиція частини першої цієї статті визначає – булінг (цькування), тобто діяння учасників освітнього процесу, що полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи або такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого [1]. До того ж, суб'єктом такого правопорушення може бути лише особа, яка вчинила правопорушення, якщо вона досягла шістнадцятирічного віку. Якщо ж така особа не досягла віку адміністративної відповідальності, законодавець передбачив відповідальність батьків за спеціальною нормою, а саме частиною 3 та 4 статті 173-4. Кваліфікований склад булінгу, а саме повторність вчинення подібного правопорушення протягом року та вчинення булінгу групою осіб.

Наявність булінгу в навчальному закладі або ризиків його прояву багато в чому залежить від керівника цього закладу. Тому закон передбачив відповідальність керівника за неповідомлення щодо вчинення булінга уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України учасника освітнього процесу. Ця норма закріплена в частині п'ятій статті 173-4 КУпАП.

На наш погляд, доцільно було б передбачити відповідальність і для класних керівників чи кураторів груп, оскільки вони є безпосередньо відповідальними за свої учнів, студентів і як ніхто інший повинні знати про конфлікті ситуації в колективі.

Запровадження адміністративної відповідальності за булінг дало можливість виявляти такі правопорушення, фіксувати їх та притягувати винних осіб до відповідальності, що призводить до запобігання та зменшення подібних випадків.

Характерним є те, що найбільше випадків булінгу зареєстровано у Київській, Херсонській, Кіровоградській та Черкаській областях. Водночас найменше – на Чернігівщині та Закарпатті. Саме неповнолітні діти (до 18 років) найбільше страждають від булінгу, на другому місці – підлітки до 14 років [2]. Важливо не просто фіксувати правопорушення, а й надавати їм максимальну розголосу за допомогою засобів масової інформації. Це пов'язане з тим, що суспільний осуд неабияк впливає на подальшу поведінку як осіб, що вчинили булінг, так і на потенційних правопорушників.

Особливість психології неповнолітніх є схильність до повторюваності авторитетно визнаних дій та поведінки, іншими словами називається «те, що в тренді». Якщо буде пропаганда насилля, ми будемо мати збільшення випадків булінгу, якщо буде пропаганда дружніх відносин – відповідно буде зменшення і булінгу. Також потрібно розуміти, що пропаганду дружніх

відносин важче реалізувати, оскільки підлітки схильні до самоствердження в колективі за рахунок проявлення сили відносно слабших. Тому, під час здійснення пропаганди правомірної поведінки слід використовувати сучасні методи з використання соціальних мереж та популярних «блогерів», «тіктокерів» тощо.

У процесі роботи з протидії булінгу важливо враховувати такий фактор як вік. Таким чином буде проводитись більш комплексна та правильно спрямована робота. Адже, наприклад, для дітей більш молодшого шкільного віку більшим авторитетом будуть виступати батьки, на той час як у підлітків це буде власне оточення, у якому вони перебувають більшу частину свого часу [3].

Отже, можна зробити висновок, що запобігання вчиненню булінгу та зміна пріоритетів у молодіжному середовищі є непростю, але надважливою задачею нашого суспільства. Виконання цієї задачі є цілком реалістичним, зважаючи на те, що молодь схильна до змін і приймає правила та норми поведінки в колективі.

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-Х. Відомості Верховної Ради УРСР від 18.12.1984. № 51. Ст. 1122.

2. Центр прав людини ZMINA «Пів року боротьби з цькуванням – підсумки експерта». URL : https://zmina.info/articles/pivroku_borotbi_z_bulingom_u_shkolah_pidsumki_jekspe_rta (дата звернення 15.11.2020).

3. Профілактика явища булінгу в учнівському середовищі. URL : <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/24172#>.

Голубєва Даніела Володимирівна
курсант факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування

науковий керівник:

Логвиненко Борис Олексійович
професор кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор

ВИКОРИСТАННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИМИ СПЕЦІАЛЬНИХ ПСИХОЛОГІЧНИХ ЗНАТЬ ПІД ЧАС РОБОТИ З МАЛОЛІТНІМИ ОСОБАМИ

Діти – найуразливіша категорія населення. Це зумовлено тим, що їхнє світосприйняття відрізняється від світосприйняття дорослої людини. Дітям властива імпульсивна поведінка, достатньо різка реакція на подразники,